

Az MTA doktorai: Tátrai Tünde a közbeszerzésekről

23.7.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

Tátrai Tünde, az MTA doktora, a Budapesti Corvinus Egyetem Ellátásilánc-menedzsment Tanszék egyetemi tanára szerint sokan azt gondolják, hogy a közbeszerzések kutatása egyenlő a korrupció kutatásával, pedig ennél sokszínűbb, a versenyt és a hatékonyságot egyaránt érintő témáról van szó. A közbeszerzések értéke a GDP 15-20 százalékára tehető, tehát a téma fontossága egy ország működése szempontjából megkérdőjelezhetetlen.

Tátrai Tünde már az közgazdasági egyetem elvégzésekor eldöntötte, hogy a beszerzés témájával akar későbbi kutatói pályafutása során foglalkozni. Mivel azonban a gazdasági jog is nagyon érdekelte, a jogi egyetemet is elvégezte. Így választotta PhD-témájaként a közbeszerzés kérdéskörét, aminek vannak jogi és gazdasági aspektusai is. Ezen az interdiszciplináris kutatási területen lehetősége nyílt az első hazai közbeszerzésimenedzser-képzés megalapítására. Bár a téma kezdetben meglehetősen szűknek tűnt, az évek során a kutató jelentős szakmai ismeretségi hálót tudott kiépíteni maga köré, így a világ számos egyetemén volt vendégelőadó, Olasz- és Oroszországtól kezdve az Egyesült Államokon és Dél-Amerikán keresztül Dél-Afrikáig és Japánig.

„A közpénzek elköltésének tudománya az utóbbi években hallatlanul dinamikus fejlődésnek indult a hatalmas adattömegek elemzésére alkalmas informatikai fejlődésnek köszönhetően – érvel Tátrai Tünde. – Sokan úgy gondolják, hogy a közbeszerzések kutatása egyenlő a korrupció kutatásával, pedig ennél sokszínűbb, a versenyt és a hatékonyságot egyaránt érintő témáról van szó. A közbeszerzések értéke a GDP 15-20 százalékára tehető, tehát a téma fontossága egy ország működése szempontjából megkérdőjelezhetetlen.”

A kutató szerint a közbeszerzések terén a fair verseny feltételeinek biztosítása elsődleges fontosságú.

A verseny számos tényezőtől függ: az integritástól, a hatékonyságtól, a kis- és közepes vállalkozási szektor fejlettségétől, a beruházások mértékétől egyaránt. „Ez legalább annyira versenyjogi, mint közbeszerzési probléma, ezért nemcsak jogászokra, hanem számos közgazdászra, mérnökre is szükség van a megfelelő feltételek biztosításához – folytatja az MTA doktora. – A modern adatelemző módszerek alkalmazásával már nemcsak azt állapíthatjuk meg, hogy a verseny mértéke mennyiben függ az ajánlattevők számától, hanem azt is, hogy az egyajánlatos eljárások milyen feltételek mellett jellemzőbbek. Az egyik legnagyobb tudományos eredményemnek tekintem, hogy a Corvinus Egyetemen kollégáimmal együtt kifejezetten

a fejlődő országokban tudtunk olyan sajátosságokat azonosítani, amelyek miatt egyes országokban a verseny feltételrendszere más a közbeszerzési piacon. E sajátosságok korlátozzák a verseny intenzitását.”

Tátrai Tünde jelentős szerepet vállalt a magyarországi közbeszerzésimenedzser-képzés létrehozásában. Vélekedése szerint a közbeszerzések világa csak akkor működhet hatékonyan, ha léteznek a területre szakosodott felső és középvezetők, akik képesek értelmezni a területen végzett összehasonlító kutatások eredményeit. A kutató munkája jelentős részét az európai uniós kutatási projektek teszik ki, így rálátása van az EU közbeszerzési piacára. Tapasztalata szerint általánosságban elmondható, hogy ott optimálisabbak a közbeszerzési verseny feltételei, ahol kellően erősek a kis- és közepes vállalkozások, amelyek kiegyensúlyozott piaci környezetben képesek és

akarnak ajánlatot tenni a közbeszerzési eljárásokban.

„Bár e tekintetben Kelet-Közép-Európában a kezdeti gyermekbetegségeket már leküzdöttük, e piacok még mindig fejletlennek tekinthetők. Jelenleg feltűnően magas az eredménytelen eljárások aránya, ami hatalmas mennyiségű idő és közpénz elpocsékolásával jár szerződéskötés nélkül – mondja Tátra Tünde. – Az egyik kutatásunkban például kimutattuk, hogy

az eredménytelenség szoros kapcsolatban van a csak áralapú versennyel, miközben az önkormányzati szféra, vélhetően a piaccal való közvetlenebb kapcsolata miatt, gyakrabban tudja eljárásait eredményesen lezárni.”

E kutatások fő motivációja természetesen a közbeszerzések hatékonyságának, átláthatóságának, igazságosságának elősegítése. Tátrai Tünde szerint minden korszaknak megvan a biztosnak tűnő módszere a közpénzkiadás tökéletesítésére. „Korábban sokan azt mondták, hogy a digitalizációval teljesen igazságossá válhat a verseny, de ez nem történt meg. Pusztán a szabályrendszerek módosításától sem fog a piac jobban működni. Számos szakértővel, kutatóval azon dolgozunk jelenleg az Európai Unióban, hogy az európai közbeszerzési szabályokat egyszerűsítsük, illetve könnyebben alkalmazható jogi és informatikai kereteket biztosítsunk hozzájuk” – mondta Tátrai Tünde.

Bár a kutató hangsúlyozta, hogy az ő munkássága korántsem csupán a korrupció kutatásáról szól, természetesen nem kerülhetünk meg a kérdést, hogy véleménye és kutatási eredményei szerint a magyar emberek korrupciópercepciója mennyiben tükrözi a valóságot.

„A közbeszerzés pont olyan korrump, mint a gazdaság minden egyéb területe.

Bár a közbeszerzés a korrupció kiváló terepe, nem a közbeszerzés a korrupció oka, inkább lakmuspapírhoz hasonlíthatnám – érvel Tátrai Tünde. – Van a korrupciónak egy igen jelentős vetülete, amiről sokkal kevesebbet beszélünk, ez pedig az intézményesített korrupció. Ekkor a rendszer résztvevői úgy érzik, hogy a korrump viszonyok szabályszerűek (és sokszor tényleg úgy alkotják meg a szabályokat, hogy a rendszerbe bele legyen kódolva a korrupció).”

Emiatt a szereplőkben sokszor nem is tudatosul, hogy éppen korrump eljárás részesei. „Amikor a szereplők azt gondolják, hogy az intézményesített korrupció teljesen rendben van (hiszen megfelel a szabályoknak), azt a korrupcióellenes küzdelem hagyományos eszközeivel már nem lehet eliminálni. Az intézményesített korrupció felderítéséhez nagyon erős adatelemző képességre van szükség, de ma még sehol a világon nem dolgozták ki azokat a standard módszereket, amelyekkel feltárható és semlegesíthető a szereplők tudatában és elvárásaiban rögzült hibás gyakorlat – vélekedik a kutató. – Az alkalmazott korrupciós technikák ma már sokszínűbbek és nehezebben feltárhatók.

A kutatások szerint a fejlettebb közbeszerzési rendszerekben a manipuláció fókuszja az eljárásról az előkészítésre, a versenyre vonatkozó előzetes megegyezésre, valamint a szerződés nem megfelelő teljesítésére tevődik át.

A közbeszerzés-kutatások eredménye közvetlenül hasznosulhat, hiszen a döntéshozók elemi érdeke, hogy figyeljenek a trendekre, és ne az évtizedekkel ezelőtti közbeszerzési problémákra számítsanak. Valaha megmosolyogták ezt a kutatási témát, de mára a tudományos érdeklődés fókuszába került – mégpedig joggal.”

A témához kapcsolódó cikkeink

Az MTA doktorai: Zódi Zsolt a mesterséges intelligenciával kapcsolatos jogi kérdésekről és a platformjogról

Az internetes közösségi platformok mára életünk szerves részei lettek, az online tevékenység jelentős része közvetlenül vagy közvetve érinti e szolgáltatásokat. Így a közösségi hálózatok jelentős hatást gyakorolnak a társadalomra, a jogi szabályozásuk azonban sok tekintetben ellentmondásos és elégtelen. Zódi Zsolt, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Információs Társadalom Kutatóintézetének kutatóprofesszora, az MTA doktora ezért kutatja a platformjogot, illetve a mesterséges intelligenciával kapcsolatos jogi kérdéseket, hiszen ezek a jövőben valószínűleg egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert az élet valamennyi területén.

Az MTA doktorai: Balogh Balázs Kalotaszeg történeti néprajzáról

Balogh Balázs, az MTA doktora, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja főigazgatója, a Néprajztudományi Kutatóintézet igazgatója több mint három évtizede kutatja Kalotaszeg történeti néprajzát. Vizsgálatai során feltárta, hogy főként a II. világháború „kettős impériumváltása” időszakában történt események emléke hogyan határozza meg a térség etnikai attitűdjeit mind a mai napig.

Az MTA doktorai: Ablonczy Balázs a magyar-francia kapcsolatokról

A két világháború közötti magyar-francia kapcsolatokat sokszor nyíltan ellenséges viszonyként írják le, amit mindvégig meghatározott a trianoni békeszerződés. Ablonczy Balázs, az ELTE Művelődéstörténeti Tanszék egyetemi docense MTA-doktori értekezésében azonban bemutatta, hogy e kapcsolat ennél jóval sokrétűbb volt. A hivatalos szint alatt élénk kulturális és gazdasági kapcsolatok alakultak ki a két ország között, és a Magyarországgal szimpatizáló francia véleményformálókból álló hálózat kiépítésére irányuló igyekezetek is értek el sikereket.

Az MTA doktorai: Rigó Adrien az életminőséget befolyásoló tényezőkről

Az orvostudományi és a társadalomtudományi kutatások jelentős része az életminőség javítását tűzi ki célul. Ez indokolt is, hiszen a kutatások szerint az életminőség meghatározó szereppel bír az élet megannyi aspektusában. Pedig egyáltalán nem egyszerű meghatározni a fogalmat – a megközelítésében jelentős különbségek vannak az egyes tudományterületeken a kutatók között is. Rigó Adrien, az MTA doktora, az ELTE Személyiség- és Egészségpszichológia Tanszék vezetője főként az egészség életminőségre gyakorolt hatását vizsgálja, a kutatásai feltárják e fogalom orvosi és pszichoszociális dimenzióit.

Az MTA doktorai: Fülemile Ágnes az egyik

legrepresentatívabb néprajzi tájról, Kalotaszegről

Kalotaszeg talán az összes magyar néprajzi táj legnagyobb „sikertörténete” – érvel Fülemlé Ágnes, az MTA doktora, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja Néprajztudományi Kutatóintézet osztályvezetője, aki már az 1980-as években – akkor még néptáncosként – is rendszeresen járta Erdély e térségét. Vizsgálatai során feltárta, hol húzódnak valójában a régió határai, milyen kritériumai alakultak ki az emberek helyi identitástudatának, és hogyan változott Kalotaszeg társadalma a rá irányuló jelentős külső figyelem hatására.

Az MTA doktorai: Fülöp Livia az Alzheimer-kór kutatásáról

A neurodegeneratív betegségek, azon belül is az Alzheimer-kór világszerte a legkutatottabb kórok közé tartoznak. Ennek oka, hogy miközben a nyugati népesség átlagos életkorának emelkedésével egyre növekszik a betegség gyakorisága, továbbra sem létezik ellene hatékony terápia. Fülöp Livia, a Szegedi Tudományegyetem Orvosi Vegytani Intézetének docense, az MTA doktora már évtizedek óta az Alzheimer-kór különböző terápiás megközelítéseit vizsgálja: kutatja a kóros fehérjelerakódásokat, a neurogenézist és az idegrendszeri gyulladásokat is. Eddigi eredményei ismertetésével folytatjuk az MTA új doktorait bemutató sorozatunkat.

Az MTA doktorai: Halász Júlia a csonthéjas gyümölcsök termékenyülési kapcsolatairól

A csonthéjas gyümölcsök termesztése nagy jelentőséggel bír a magyar mezőgazdaságban és a világ élelmiszer-termelésében egyaránt. Ezért elsőrendű fontosságú, hogy minél jobban megértsük a megtermékenyülésük mechanizmusait, illetve a folyamatra ható környezeti és genetikai tényezőket. Ezt kutatja Halász Júlia egyetemi tanár, az MTA doktora, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Genetika és Biotechnológia Intézet Növénybiotechnológia Tanszék Kertészeti Növénygenetika Csoportjának tagja és munkatársai.

Az MTA doktorai: Varga Orsolya a betegségek társadalmi terheiről

A betegségek hatalmas terhet rónak a társadalomra. Ahhoz, hogy e terhet csökkenthessük, pontosan meg kell ismerünk, hogy milyen éltmódbeli, szociális, sőt jogszabályi tényezők hatnak rá. Varga Orsolya, az MTA doktora, a Debreceni Egyetem Népegészség- és Járványtani Intézet docense e kérdéseket kutatja többféle krónikus, nem fertőző betegség, például a cukorbetegség és a fogszuvasodás kapcsán. Munkássága során az egészségtudomány és a társadalmi környezet számos aspektusát vizsgálta, így például kutatta az állatkísérletekkel kapcsolatos európai uniós jogszabályok hatásait is.

Az MTA doktorai: Gyulavári Tamás a nem klasszikus

munkaviszonyban dolgozó önfoglalkoztatók munkajogi kérdéseiről

Az utóbbi évtizedekben egyre többen dolgoznak a hagyományos munkaviszony keretein kívül, például alkalmi, behívott vagy platformmunkásként. Ők többségükben kényszervállalkozók, akik talán ideig-óráig jobban járnak az alacsonyabb költségek miatt, de számos munkavállalói jogtól elesnek. Gyulavári Tamás egyetemi tanár, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Munkajogi Tanszékének vezetője, az MTA doktora ezen önfoglalkoztató munkavállalókat kutatja immár húsz éve. Véleménye szerint, ahogy egyre többen lesznek, úgy növekednek majd a velük kapcsolatos társadalmi problémák, ezért rendezni kell a munkajogi védelmüket.

Az MTA doktorai: Csapó Edit a nemesfémalapú nanoszerkezetekről

A nemesfémalapú nanoszerkezetek és a biokolloidok forradalmasíthatják az orvostudomány több ágát is. Például molekuláris szenzorokat és a gyógyszerhatóanyagok pontos célba juttatását biztosító segédmolekulákat fejleszthetünk belőlük. Ilyen nanoszerkezetek fejlesztése a célja Csapó Editnek, a Szegedi Tudományegyetem Fizikai Kémiai és Anyagtudományi Tanszék habilitált egyetemi docensének és az MTA-SZTE Lendület Nemesfém Nanoszerkezetek Kutatócsoport vezetőjének, aki tavaly védte meg MTA-doktori disszertációját, jelenleg pedig a Lendület Program által támogatott kutatásokat végez.

Az MTA doktorai: Derekas Aliz a pulzáló csillagokról

Derekas Aliz, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Gothard Asztrofizikai Observatórium és Multidiszciplináris Kutatóközpont tudományos főmunkatársa, az MTA doktora munkatársaival világgraszoló eredményt ért el, amikor felfedezte az egyik legelső ismertté vált fedési hármass csillagrendszert (vagyis három, egymás körül keringő, időnként fedésbe kerülő csillagot). A kutató a csillagászat két nagy területét egyesíti munkájában, hogy minél többet megtudhasson a pulzáló csillagok természetéről.

Az MTA doktorai: Bóna Judit a beszédfolytonossági zavarokról

A beszéd folyamatossága árulkodik az agyunkban zajló beszédtervezési folyamatokról, ezért érdemes kutatni a különböző csoportok beszédében fellelhető különbségeket – érvel Bóna Judit beszédkutató, egyetemi tanár, az MTA doktora. Az ELTE BTK dékánhelyettese, az ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet igazgatója munkássága során vizsgálta a gyerekek és a különféle neurodegeneratív betegségekben szenvedők beszédének folytonosságát és a beszédükben fellelhető megakadások sajátosságait is.

Az MTA doktorai: Tuba Róbert a műanyagok kémiai

újrahasznosításáról

A műanyagok kémiai újrahasznosítása a jelen egyik legsürgetőbbben megoldandó környezetvédelmi feladata. Felmérhetetlen jelentőségűek azok az eljárások, amelyek a kevert és szennyezett műanyag hulladékot is alkotóelemeire tudják bontani, hogy belőlük újra teljes értékű termékeket lehessen gyártani. Tuba Róbert, az MTA doktora, a Természettudományi Kutatóközpont Anyag- és Környezatkémiai Intézet Zöldkémia Kutatócsoportjának vezetője erre képes katalizátorkomplexeket fejleszt.

Az MTA doktorai: Békési József a közlekedési problémák megoldását is segítő operációkutatásról

A gyártás, a közlekedés és a szállítmányozás sem képzelhető el optimalizálás nélkül, hiszen össze kell hangolni e rendszerek elemeinek működését a költségek csökkentése, a végrehajtáshoz szükséges idő és erőforrások minimalizálása, illetve a megrendelői igények kielégítése érdekében. Az optimalizálási problémák megoldása pedig lehetetlen a matematika és a számítástudomány határán álló operációkutatás nélkül. Ezzel foglalkozik Békési József, az MTA doktora, a Szegedi Tudományegyetem Számítógépes Algoritmusok és Mesterséges Intelligencia Tanszékének főiskolai tanára, aki idén márciusban nyerte el a Magyar Tudományos Akadémia doktora címet.

Az MTA doktorai: Géra Eleonóra Buda múltjáról

Buda a város törököktől való visszafoglalásakor teljesen elnéptelenedett, az épületek romba dőltek. A semmiből kellett tehát újjáépíteni a várost és lakosságát. Géra Eleonóra várostörténész, az ELTE Művelődéstörténeti Tanszékének egyetemi docense, az MTA doktora Buda kora újkori történetét kutatja. Interjúnkban elmondta, hogy a társadalom rendkívüli sokszínűsége teszi igazán érdekessé a várost. Buda lakosai több párhuzamos joghatóság alá tartozhattak, így eltérők voltak a jogaik, az érdekeik és a lehetőségeik is.

Az MTA doktorai: Csoknyai Tamás a magyar épületek energiahatékonyságáról

Amikor Csoknyai Tamás, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Épületgépészeti és Gépészeti Eljárástechnika Tanszék vezetője, az MTA doktora elkezdte a lakóépületek energiafelhasználását kutatni, még nem voltak hozzáférhető adatok a magyarországi helyzetről. Ezért kutatómunkájának első szakaszában az egyik legfontosabb eredménye a minden tekintetben reprezentatív adatbázis létrehozása volt. Ennek segítségével már nemzeti stratégiát lehetett alkotni, illetve összehasonlító vizsgálatokat lehetett végezni, amelyekből kiderült, hogy a magyar épületek energiahatékonysága jelentősen elmarad a visegrádi országok szintjétől, ezen pedig főként a hőszigeteléssel lehet változtatni.

Az MTA doktorai: Bhattoa Harjit Pal a D-vitamin élettani

jelentőségéről

A D-vitaminnak a legkülönfélébb biológiai folyamatokban játszott szerepe a vitaminokkal kapcsolatos kutatások talán legnépszerűbb területének számít napjainkban. Bhattoa Harjit Pal, a Debreceni Egyetem Laboratóriumi Medicina Intézet egyetemi docense, az MTA doktora már negyedszázada vizsgálja a D-vitamin csontrendszerre gyakorolt hatását (és így szerepét a csonttritkulás kialakulásában), de ugyanígy kutatja munkatársaival a vitamin általános élettani és betegségekben játszott szerepét.

Az MTA doktorai: Tóvári József a daganatok áttétképzésének kutatásáról

A daganatos megbetegedések eredményes gyógyítása érdekében nemcsak az elsődleges tumor növekedését lehet gátolni, hanem elméletben az áttétképződés is megakadályozható vagy legalábbis lassítható. Tóvári József, az MTA doktora, az Országos Onkológiai Intézet Onkológiai Kutató Központ Kísérletes Farmakológiai Osztály vezetője kutatásainak fókuszában a daganatáttét-képződés molekuláris mechanizmusai állnak, az eredményei pedig egy napon talán elvezetnek a túlélési esélyeket drasztikusan csökkentő áttétek kialakulásának hatékony gátlásához.

Az MTA doktorai: Kovács László a kiberhadviselésről

Kovács László dandártábornok, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Elektronikai Hadviselés Tanszék egyetemi tanára A kiberbiztonság stratégiai megközelítése című értekezésével nyerte el az MTA doktora címet. Fő kutatási területe a kiberhadviselést meghatározó nemzeti stratégiák összehasonlítása, és az időtálló nemzeti stratégia kidolgozása, amely lehetővé teszi, hogy a szélvészgyorsan fejlődő információtechnológia, a mesterséges intelligencia és a kvantum-számítástechnika korában is lépést tudjunk tartani a komputerrendszereket fenyegető ellenséges támadásokkal szemben. Az MTA doktorairól szóló sorozatunkban a címet a legkülönbözőbb tudományterületeken elért eredményeikkel elnyerő kutatókat mutatunk be.

https://mta.hu/mta_hirei/az-mta-doktorai-tatrai-tunde-115312